

Nr 170

Utlåtande i anledning av motioner om utredningar beträffande vissa åtgärder i syfte att främja exporten.

(5:e avd.)

I de likalydande motionerna I: 358 av herr *Dahlén m. fl.* och II: 462 av herr *Sjönell m. fl.* har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en snabbutredning med syfte att lägga fram förslag till 1) samordning av de statliga och i betydande utsträckning statligt finansierade organen för exportfrämjande åtgärder och 2) statligt stöd till kommersiell sverigeeinformation i utlandet och andra därmed sammanhängande exportfrämjande åtgärder.

Vidare har i de likalydande motionerna I: 622 av herr *Sveningsson* och fröken *Stenberg* samt II: 773 av herr *Lothigius m. fl.* hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att en utredning snarast tillsättes med uppdrag att med beaktande av vad i motionerna anförts undersöka på vilket sätt staten bör medverka till att förbättra exportmöjligheterna för det svenska näringslivet.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttranden över motionerna från *statskontoret*, *kommerskollegium* och *kollegiet för Sverige-information i utlandet*. Kommerskollegium har bifogat yttranden från Stockholms handelskammare, Handelskammaren i Göteborg och Skånes handelskammare. Därför har på utskottets begäran *Landsorganisationen i Sverige*, *Sveriges allmänna exportförening*, *Sveriges industriförbund*, *Sveriges hantverks- och industriorganisation*, *Svenska företagares riksförbund*, *Företagareföreningarnas förbund*, *Småindustrins exportråd* och *Svenska utlandshandelskamrarnas förening* yttrat sig över motionerna. Se *Bilaga* till detta utlåtande.

Utskottet. De nu ifrågakommande motionerna I: 358 och II: 462 samt I: 622 och II: 773 slutar samtliga i hemställan om utredningar rörande vissa exportfrämjande åtgärder. I motionerna framhålles exportens betydelse för vårt lands ekonomi, den allt starkare konkurrensen på utlandsmarknaderna och nödvändigheten av en intensiv bevakning och bearbetning av dessa marknader. En samordning av de exportfrämjande organen med statsfinansiering i olika former förordas i motionerna I: 358 och II: 462 i vilka man också önskar få förutsättningarna för att sammanföra dessa olika organ under ett departement utredda. Vidare tas upp frågan om ökat stöd åt exportfrämjande verksamheter. I motionerna I: 622 och II: 773 under-

stryks särskilt betydelsen av en mera effektiv marknadsföring bl. a. genom att i utlandet utnyttja radio och TV. Vidare påpekas vikten av samverkan mellan företag i fråga om exportförsäljning.

Sverige är i högre grad än många andra länder beroende av exporten. Den svarar för drygt en femtedel av det samlade svenska produktionsresultatet. Stora ansträngningar görs också för att söka öka vår export. Väl utbyggda och samlade insatser på marknadsföringens område för att utvidga och konsolidera gamla marknader och för att vinna nya marknader har remissmyndigheterna genomgående framhållit som väsentliga led i dessa strävanden. Särskilt för de mindre och medelstora företagen synes marknadsföringsfrågorna behöva ytterligare uppmärksammas.

För att på olika sätt främja utrikeshandeln har en rad statliga åtgärder vidtagits och medel anvisats till olika aktiviteter.

Kommerskollegium har i sitt remissyttrande — liksom för övrigt flertalet andra remissinstanser — vitsordat att den exportfrämjande verksamheten företer en splittrad bild. I rådande läge på exportmarknaden ter det sig enligt kollegiet angelägnare än tidigare att söka klargöra om de statliga åtgärderna är tillräckliga. Det kan för övrigt ifrågasättas om inte de exportfrämjande åtgärderna borde i ökad utsträckning anpassas efter de skiftande betingelserna för exportmarknaden framhåller vidare kommerskollegium.

Enligt utskottets mening kan man fråga sig om nuvarande ordning med ett relativt stort antal organ som svarar för statligt finansierad exportfrämjande verksamhet är den bästa grundvalen för att de disponibla resurserna blir tillvaratagna på bästa sätt och ger största möjliga utbyte. Även om ett visst samarbete förekommer mellan olika organ utesluter sålunda detta inte att en mera omfattande koordination kan vara befogad i syfte att effektivisera verksamheten.

Om betingelserna för att organisatoriskt sammanföra olika funktioner på ifrågasvarande område har utskottet inte någon klar uppfattning men anser dock i likhet med kommerskollegium att det skulle vara av värde att få denna fråga belyst genom en särskild utredning, som också bör ha att överväga omfattningen av det statliga stödet. Då utredningens ändamål sålunda skall vara att studera frågan om en adekvat organisation inom ramen för ett nära samarbete mellan stat och näringsliv bör den avse även den verksamhet som bedrivs av näringslivets organisationer.

Under återopandande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen i anledning av motionerna I: 358 och II: 462 samt I: 622 och II: 773 hos Kungl. Maj:t anhåller om av utskottet förordad utredning rörande exportstödjande verksamheter.

Stockholm den 19 november 1968

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström (s), Axel Andersson (fp), Ivar Johansson (cp), Fritz Persson (s), Rikard Svensson (s), fru Wallentheim (s), herrar Kaijser (h), Nyman (fp), Mårtensson (s), Bertil Petersson (s), Ottosson (h), Herbert Larsson (s), Rönberg (s), Strandberg (h) och Johan Olsson (cp) samt

från andra kammaren: herrar Bohman (h), Karlsson i Olofström (s), Blidfors (s), Ståhl (fp), Almgren (s), Mellqvist (s), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Nihlfors (fp), Mattsson (cp), fröken Olsson (s), herrar Gustafsson i Skellefteå (fp), Lindholm (s), Cassel (h), Fagerlund (s) och Sjönell (cp).

Yttranden över motionerna I: 358 och II: 462 samt I: 622 och II: 773

Statskontorets yttrande (28/3 1968)

Motionerna behandlar i huvudsak tre slags information, nämligen *marknadsinformation, kommersiell information* samt *allmän Sverige-information i utlandet*.

Marknadsinformation som ger kunskap om bl. a. institutionella och dynamiska förhållanden beträffande utländska marknader är av betydelse för exportföretagens bedömningar och beslut om produktionsinriktningen och sättet för marknadsföringen av produkterna. Genom att utnyttja marknads konsulter som är specialiserade på olika avnämarmarknader och genom att samverka — ofta branschvis — får svenska exportföretag större utbyte av sina begränsade resurser för denna verksamhet.

Bl. a. genom stöd till utlandshandelskamrarna och genom att hålla handelsavdelningar och handelsattachéer vid svenska utlandsbeskickningar medverkar staten i begränsad utsträckning i marknadsinformationen. Beträffande vissa makroekonomiska och allmänpolitiska faktorer som är av intresse för exportföretagens beslutsfattande torde statliga och mellanstatliga organ ha bättre förutsättningar att samla och sammanställa information än näringslivet. Den nu tillgängliga informationen beträffande sådana faktorer torde kunna anpassas bättre till näringslivets behov och spridas effektivare till företag och företagssammanslutningar. Vissa statistikserier torde t. ex. kunna utvärderas på ett för exportföretagen mer ändamålsenligt sätt och publiceras med mindre fördröjning än nu.

Kommersiell information, som i detta sammanhang huvudsakligen utgörs av exportreklam, är en konkurrensparameter vid sidan om pris, produkt, service och distribution. Med hänsyn därtill måste den anses vara en angelägenhet för främst exportföretagen själva. I den mån dessa finner det lämpligt att samarbeta i fråga om reklam bör initiativ till sådant samarbete tas av de enskilda företagen och näringslivets sammanslutningar. Det torde därför knappast finnas anledning att specialdestinera statligt exportstöd till den kommersiella informationen utomlands.

Den allmänna Sverige-informationen i utlandet, som utan att vara ensidigt inriktad på exportnäringarnas behov likväl kan komma bl. a. kommersiella intressen till godo, är en huvudsakligen statlig angelägenhet. Den förutsätter emellertid ett omfattande samarbete med icke-statliga organisationer och institutioner — också inom näringslivet. Organisation och former för denna informationsverksamhet har varit föremål för ett flertal utredningar under efterkrigstiden. Upplysningsberedningens betänkande 22.9.1965 och Svenska institutet som organ för utlandsinformation och internationellt utbyte (SOU 1967: 56) är de mest aktuella utredningsrapporterna. Efter att nyligen ha remissbehandlats är den sistnämnda f. n. föremål för departemental behandling.

I statskontorets remissyttrande över betänkandet angående Svenska institutet berördes frågan om en förutsättningslös och omfattande prövning av utlandsinformationens organisation. Ämbetsverket uttalade därvid att det inte kunde uteslutas att en sådan prövning så småningom påkallades.

Mot bakgrunden härav och av de synpunkter som anförts i motionerna har statskontoret ingen erinran mot att den förevarande frågan vid lämplig tidpunkt närmare utreds. Därvid torde också frågan om behovet av ökade statliga insatser i syfte att främja exportmöjligheterna kunna tas upp till behandling.

Kommerskollegiets yttrande (20/3 1968)

Kollegium har inhämtat yttranden i ärendet från handelskamrarna i Stockholm, Malmö och Göteborg, vilka överlämnas.¹

De åtgärder som från statsmakternas sida vidtages för att på olika sätt främja utrikeshandeln har vid flera tillfällen under de senaste decennierna varit föremål för omprövning och en bedömning av bidragsbehovet sker också årligen i samband med fastställande av anslagen för detta ändamål. I rådande läge på exportmarknaden ter det sig emellertid angelägnare än tidigare att söka klargöra om dessa åtgärder är tillräckliga och det kan för övrigt ifrågasättas om inte de exportfrämjande åtgärderna borde i ökad grad anpassas efter de skiftande betingelserna på exportmarknaden. I detta sammanhang förtjänar påpekas, att marknadsföringsfrågorna, särskilt för de mindre och medelstora företagens del, kräver ökad uppmärksamhet och större insatser.

Det är givetvis särskilt betydelsefullt att de resurser som står till buds används på ett rationellt sätt. Det kan inte bestridas att den exportfrämjande verksamheten företer en splittrad bild. De utredningar som tidigare prövat behovet av utrikeshandelsfrämjande åtgärder torde inte ha närmare övervägt möjligheterna att samordna organisationen på detta område. Även om ett visst samarbete förekommer mellan olika organ utesluter detta inte att en mera omfattande koordination kan vara befogad i syfte att effektivisera denna verksamhet. Kollegium har för egen del inte någon klar uppfattning om betingelserna för att organisatoriskt sammanföra de olika funktionerna på detta område men anser att det skulle vara av värde att få denna fråga belyst genom en särskild utredning, varvid också omfattningen av det statliga stödet bör övervägas. Denna utredning bör såsom Skånes handelskammare anført även avse den verksamhet som bedrivs av näringslivets organisationer.

¹ Se nedan.

Stockholms handelskammares yttrande (4/3 1968)

Med de ökande svårigheter som möter svensk export, icke minst på grund av det höga inhemska kostnadsläget, är det angeläget att de enskilda företagens exportansträngningar får det generella stöd från statsmakternas sida, som kan lämnas.

Den statliga verksamheten hemma och utomlands till stöd för utrikeshandeln har vuxit fram som resultat av olika punktöverväganden, statliga organs konkurrerande ambitioner och enskilda insatser. Den erbjuder därför, som motionärerna också framhåller, onekligen en splittrad bild. Genom koncentration av ledningen, genom samordning av fältarbetet och genom anpassning av detta till handelsfrågornas växande betydelse skulle sannolikt ökad planmässighet och större effektivitet i handlandet kunna vinnas.

Handelskammarens i Göteborg yttrande (7/3 1968)

Det förefaller befogat, att staten i nuvarande läge så långt det är möjligt lämnar ökat stöd åt exportfrämjande verksamhet i olika former.

Försök till samordning, omorganisation och förbättringar beträffande den exportfrämjande verksamheten har varit ett permanent inslag i den näringspolitiska bilden under det senaste decenniet, och en sådan verksamhet kan väl sägas vara ständigt pågående. Huruvida det just nu är befogat att igångsätta sådana särskilda snabba utredningar, som föreslagits i de båda motionerna, kan möjligen vara föremål för tvekan. Handelskammaren vill dock för sin del icke motsätta sig en utredning i enlighet med motionärernas önskemål.

Skånes handelskammares yttrande (13/3 1968)

Enligt handelskammarens mening är det önskvärt, att det närmare klarlägges vilken inriktning det statliga stödet bör ges för att man skall uppnå största möjliga effekt och att det i samband därmed också utredes i vad mån fördelar står att vinna genom en ökad samordning av de statliga och i betydande utsträckning statligt finansierade organens verksamhet. Handelskammaren vill emellertid i sistnämnda hänseende erinra om att de svenska utlandshandelskamrarna såsom huvudmän även har utländska företag, vilket måste beaktas vid bedömningen av förutsättningarna för en mera långtgående samordning. Av betydelse är vidare den omfattande verksamhet på förevarande område som bedrivs av näringslivets egna organisationer i Sverige och då främst handelskamrarna, Sveriges allmänna exportförening och Sveriges industriförbund. Enligt handelskammarens mening är det ur effektivitetssynpunkt väsentligt att de förslag som kan komma att framläggas även tager hänsyn till denna verksamhet, så att dubbelarbete undviks.

Kollegiets för Sverige-information i utlandet yttranden (14/3 1968)

Kollegiet kan instämma i allt väsentligt i beskrivningen i motionerna I: 358 och II: 462 av den svenska exportindustrins aktuella situation med avseende på marknadsföring. Behovet av ökad exportverksamhet och statligt stöd till marknadsinformation åt företagen och Sverige-information i utlandet kan vitsordas.

Den organisationssplittring motionärerna påtalar medför otvivelaktigt komplikationer både vid den kommersiella informationens planläggning och vid dess utförande. I verkligheten är splittringen t. o. m. större än den som skildras i motionerna.

Kollegiet för Sverige-Information i utlandet inrättades 1966 av regering och riksdag för att såsom ett samordningsorgan motverka följderna av all denna organisatoriska splittring. Möjligheterna till samordning begränsas emellertid av att regering och riksdag 1966 inte följde det då föreliggande utredningsförslaget på en mycket väsentlig punkt. Det hade föreslagits att en informationsavdelning skulle inrättas inom utrikesdepartementet och chefen för denna avdelning förordnas till ordförande i kollegiet. Därmed skulle ha vunnits: 1) informationsfrågorna skulle inom departementet ha tillagts den större vikt som de synes förtjäna med hänsyn till arbetsuppgifternas omfång och informationens betydelse för utlandets uppfattning om Sverige; 2) i tillägg till kollegiets samordning av informationsorganen skulle inplaceringen i UD starkt underlätta samordningen av verksamheten hemma och ute, dvs. i stort sett mellan produktionen av information och informationsmaterial i Sverige och distributionen i utlandet.

Ytterligare begränsning av samordningen betingas av informationsorganens önskan att agera självständigt.

Motionärerna framhåller med rätta, att de av dem nämnda organen har i viss mån olika uppgifter. Några av dem har i uppdrag att ägna sig uteslutande åt information om Sverige i utlandet, låt vara i olika syften såsom att öka utlandets förståelse för Sverige, att stödja svensk export och att stimulera till ökade utländska besök i vårt land. Frågan om dessa organs samordning utreddes 1965 av upplysningsberedningen. Dess förslag ledde 1966 till det här ovan nämnda riksdagsbeslutet, vars brister påtalats av såväl utredningen om Svenska Institutet som nära nog samtliga remissinstanser. Regeringen har ännu inte tagit ställning till utredningens olika förslag. Att i detta läge göra ännu en utredning om samordningsfrågorna synes därför inte motiverat.

Några av de i motionerna nämnda institutionerna sysslar i övervägande grad med andra frågor av betydelse för marknadsföringen än information. Det gäller beskickningarnas handelsavdelningar och tjänsteman med handelsuppgifter, handelssekreterarna, utlandshandelskamrarna och Småindustrins exportråd. Samtliga dessa utom den sistnämnda bildar den exportfrämjande verksamhetens fältorganisation. Det bör tilläggas att exportärenden handläggs även av beskickningar, som formellt inte har handelsavdelningar.

Den varierande förekomsten av olika organ hade en gång en rationell motivering, nämligen att handelskamrar ansågs särskilt lämpade för etablerade svenska exportmarknader, medan handelssekreterarna var avsedda att hjälpa till vid inbrytningen på nya marknader. Gränserna har emellertid för länge sedan suddats ut. Är t. ex. Österrike en etablerad marknad men inte Schweiz? Finns det f. ö. numera något som kan kallas en etablerad marknad? Nya produkter tillkommer dagligen och för var och en av dem är alla marknader nya. Marketing-frågor blir därmed ständigt aktuella på alla exportmarknader, och den statsfinansierade handelsrepresentationen bör givetvis anpassas härtill.

Huruvida svensk export i ett land är företrätt av det ena organet eller det andra synes numera snarast vara ett resultat dels av politiska system i vederbörande land, dels (och huvudsakligen) av tradition och tillfälligheter. Det kan med andra ord vara skäl att underkasta den svenska exporten i organisatoriskt hänseende en närmare granskning.

Behovet av information om Sverige som stöd åt försäljningsansträngningar kan vitsordas liksom nödvändigheten att stimulera i synnerhet små och medelstora företag att samverka i sina försök att bearbeta marknader, som skulle vara mindre eller inte alls tillgängliga för det ensamt arbetande företaget.

I enlighet med av regeringen utfärdade instruktioner har kollegiet, liksom de informationsorgan som ingår i detsamma, baserat sina petitaskrivelser på »oförändrad ambitionsnivå», medan ambitionerna i nuvarande läge snarast borde syfta till kraftigt ökat informationsstöd framför allt åt exporten.

I själva verket finns f. n. till intressenternas — såväl statens som näringslivets — förfogande en fond av kunskaper och erfarenheter, vilkas fulla utnyttjande förutsätter avsevärt större medelsanvisningar än de begärda. Det förefaller inte nödvändigt att tillgripa en utredning för att konstatera detta. Vad som behövs är pengar. Kollegiet vill dock inte motsätta sig en utredning, om en sådan bedöms vara en förutsättning för väsentligt större anslag i framtiden. Utredningar brukar emellertid — så länge de pågår — ofta vara en spärr för utökad verksamhet. Om så skulle ske i detta fall skulle en utredning med tänkbart gynnsamma konsekvenser på lång sikt kunna vålla stor skada på de närmaste årens verksamhet.

Landsorganisationens i Sverige yttrande (18/3 1968)

Vad gäller motionerna I: 358 och II: 462 delar LO motionärernas uppfattning om exportens betydelse för det svenska näringslivets tillväxt. Exportbehovet står i första hand att finna hos de stora företagen med produktion i långa serier, men även för specialiserade mindre företag står mycket att vinna genom ökade exportansträngningar. Detta ökar givetvis motiven för samlade insatser på marknadsföringens område för att vinna nya marknader. Det måste därvid ske överenskommelser om arbetsmetoder och resursanvändning dels mellan olika företag och dels mellan näringslivet och statsmakterna. LO finner det naturligt att man därvid arbetar med olika kontaktorgan. Dessa är dock inte så organisatoriskt splittrade som motionärerna (I: 622 och II: 773) gör gällande, t. ex. har handelsattachéerna utgått ur organisationen. Enligt LO:s bedömning finns således en organisation väl samlad inom ett departement. Denna organisation tillgodoser olika kontaktbehov och ger möjligheter till en samlad bedömning inom handelsdepartementet av hur resurserna skall fördelas samt behovet av ytterligare insatser. De utredningar som anses erforderliga av näringslivet eller av statsmakterna som underlag för ytterligare insatser kan således initieras genom de nu etablerade samarbetsformerna.

Även om LO inte finner anledning till speciella utredningar av den typ motionärerna föreslår, vill dock organisationen framhålla vikten av att statsmakterna inom ramen för existerande arbetsformer ytterligare bygger ut sin verksamhet. Detta är nödvändigt om de exporterande företagens behov av service skall kunna tillgodoses, när nya marknader skall vinnas för ökad exportförsäljning. Denna form av exportstödande verksamhet synes speciellt angelägen för den mindre väl utvecklade handeln med statshandelsländerna och de industriellt underutvecklade länderna.

LO anser således att de här behandlade motionerna icke bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Sveriges allmänna exportförenings yttrande (15/3 1968)

Sveriges allmänna exportförening välkomnar motionerna som tar upp till behandling frågor av utomordentlig vikt. Vår export spelar i dag en central roll i vår ekonomi. Över 40 % av vår industriproduktion avsåts utanför landet. 20 % av den årliga bruttonationalprodukten härrör från exporten. Minst 430 000 svenskar är direkt sysselsatta med och beroende av vår produktions avsättningsmöjligheter utanför Sverige. Den allt snabbare internationaliseringen av vår ekonomi ställer ökade krav på svenska företags förmåga till effektiv marknadsföring och marknadsbevakning utanför Sverige.

De stora traditionella svenska exportföretagen kan i de flesta fall tillgodose dessa krav även om behovet att lansera nya produkter och bearbeta nya marknader också för dessa företag fordrar nya kostnadskrävande initiativ och insatser.

Det finns ett snabbt växande antal företag, som hittills huvudsakligen arbetat på hemmamarknaden, men nu tvingas ut på export. Även företag som på ett framgångsrikt sätt bedriver sin marknadsföring inom Sverige kan ofta möta betydande svårigheter att effektivt marknadsföra sina produkter utanför Sverige. Dessa företag behöver många gånger rådgivning och hjälp vid förberedelser och genomförande av olika former av marknadsföringsoperationer utomlands. De har behov av ingående marknadsdata av de mest skiftande slag, hjälp att nå fram till bästa möjliga distributionskanaler, bistånd vid deltagande i olika former av »sales promo-

tion»-aktiviteter, t. ex. deltagande i utställningar och mässor, försäljningsresor och försäljningsdriver av olika slag.

Vår samhällsekonomi starkt ökade beroende av exporten och dennas radikalt ändrade sammansättning, med förskjutning av tyngdpunkten mot högmanufakturade produkter, har skapat ett starkt ökat behov av exportfrämjande insatser. Mot detta har hittills icke svarat tillräckliga insatser från statens sida.

Anslagen behöver kraftigt ökas för att motsvara de anspråk som i växande utsträckning ställs på konkret kommersiell exportfrämjande verksamhet. Samtidigt bör anslagen ges en sådan utformning att de kan smidigt utnyttjas för de i varje läge mest angelägna behoven. Med ökade resurser skulle man kunna bl. a. finansiera en rad angelägna undersökningar av olika produktgruppers eller branschers möjligheter på nya marknader. De skulle även kunna utnyttjas för att i ökad utsträckning få fram information om viktiga exportmarknader genom marknadshandböcker, konferenser osv. Denna marknadsinformation till företagen i Sverige är inte minst av betydelse för att förbättra deras möjligheter att utnyttja de exportfrämjande projekt, som genomförs inom ramen för den verksamhet som samordnas av Kollegiet för Sverige-information i utlandet.

Den svenska exportfrämjande organisationen såväl utomlands som hemma har växt fram under andra förhållanden och anspråk än de som nu är aktuella.

Den kommersiella utlandsrepresentation gör trots otillräckliga resurser utomordentligt värdefulla insatser. Genom att utlandsorganisationen har skilda huvudmän försvåras emellertid det nära samspel mellan hemma och ute, som är av väsentlig betydelse för att ge den exportfrämjande och stödjande verksamheten slagkraft och effektivitet.

Det finns dessutom anledning att fästa uppmärksamhet vid det förhållandet att basorganisationerna i Sverige, dvs. resp. utrikesdepartementet, handelsdepartementet och utlandshandelskamrarnas förening, icke har resurser till eller är organiserade för att verkligen fullgöra uppgiften som fältorganens replipunkter och samarbetspartner då det gäller det dagliga exportfrämjande arbetet. I stället har Exportföreningen och Småindustrins Exportbyrå, förlagd till föreningen, i stor utsträckning tagit på sig att försöka fullgöra densamma.

Uppgiften att tjänstgöra som exportfrämjandets basorganisation ställer för varje år växande krav på insatser från föreningen. Den fullgör i detta sammanhang en uppgift, som är av intresse och betydelse för hela samhället. Det är i detta sammanhang viktigt att erinra om att Exportföreningen är en privat serviceorganisation, som finansieras genom avgifter från 1 200 medlemmar.

Det har här växt fram en arbetsfördelning mellan stat och näringsliv i den exportfrämjande verksamheten, som givit smidighet, flexibilitet och en praktisk inriktning åt arbetet. Detta samarbete mellan stat och näringsliv innebär stora fördelar. Utvecklingen har emellertid medfört nya och vidgade arbetsuppgifter med behov av ökade resurser. Därvid framträder en viss oklarhet när det gäller fördelningen av ansvaret mellan olika organ, statliga och privata, för att dessa uppgifter fylls på ett tillfredsställande sätt och för att erforderliga resurser mobiliseras.

Det finns behov av ökade och mera slagkraftiga insatser på det exportfrämjande området. Det är föreningens uppfattning att svenska företag icke kan anses få det stöd i sina exportansträngningar, som många av deras konkurrenter kan räkna med. Föreningen anser det därför angeläget att dessa frågor utreds och kartläggs på ett sådant sätt att underlag skapas för en successiv förstärkning av resurserna och för säkerställandet av en adekvat organisation inom ramen för ett nära samarbete mellan stat och näringsliv.

Sveriges industriförbunds yttrande (20/3 1968)

Mot bakgrunden av det ökade exportinslaget för svensk industri i dess helhet och med hänsyn till den aktivitet som utvecklas för främjande av exporten i andra länder vill vi instämma i förslaget om en utredning för att klarlägga på vilket sätt staten bör medverka till att förbättra exportmöjligheterna för det svenska näringslivet. Genom en sådan utredning kan man få ett bättre underlag för en bedömning av i vilka former statligt stöd och stimulans för vår export lämpligen bör förekomma.

Vi vill i detta sammanhang understryka önskvärdheten av en större klarhet i ansvarsfördelningen mellan statliga och enskilda insatser för exportens främjande ävensom mellan de olika statliga organ som här medverkar.

Sveriges hantverks- och industriorganisations yttrande (13/3 1968)

Sveriges hantverks- och industriorganisation, SHIO, finner det i likhet med motionärerna angeläget att näringslivets export på olika sätt underlättas och befrämjas. Statens stöd härvidlag bör utformas på effektivast möjliga sätt och dimensioneras enligt de krav som rimligen kan ställas på medverkan från det allmänna.

Sverige, jämfört med andra länder och icke minst våra grannländer, satsar för närvarande förhållandevis blygsamma belopp och resurser på exportbefrämjande åtgärder. Huruvida en ytterligare samordning av den statligt finansierade exportfrämjande verksamheten via olika organ kan ske har vi svårt att bedöma. Det är emellertid organisationen bekant att fördelningen av uppdrag mellan exempelvis de statsfinansierade handelssekreterarna och de av enskilda avgifter beroende handelskamrarna i utlandet kan förorsaka viss friktion, exempelvis då det gäller debitering eller icke på uppdragsgivare för utförda tjänster.

SHIO ser gärna att en undersökning kommer till stånd beträffande den önskvärda och behövliga omfattningen av statligt stöd till exportfrämjande åtgärder. Härvid bör också beaktas möjligheterna till förenkling av arbetet genom ökad samverkan mellan för närvarande på området verksamma organ. De remitterade motionerna tillstyrkes därför.

Svenska företagens riksförbunds yttrande (15/3 1968)

Förbundet delar motionärernas uppfattning om värdet av samordning. Enbart denna rationalisering tillfredsställer emellertid icke önskemålen om en effektiv utrikeshandelsrepresentation.

I samband med en översyn enligt motionärernas önskemål borde möjligheterna undersökas att radikalt utvidga vår utrikeshandelsrepresentation genom att inrätta betydligt fler handelssekreteraretjänster.

Beträffande informationsverksamheten i utlandet om svenska produkter vill förbundet understryka vikten av att inte glömma bort den europeiska kontinenten som tvivelsutan under överskådlig tid kommer att utgöra den väsentligaste exportmarknaden för i vart fall egenföretagens produkter.

Vår tanke är att på olika vägar intressera företagare, få eller flera, att tillsammans bilda exportföretag för att därigenom med egna säljare bearbeta olika marknader. Problemet att uppsöka och sammanföra lämpliga företagare kan lösas av befintliga företagsorganisationer.

Då det gäller mindre företag som kanske tidigare icke arbetat på export kan vissa ekonomiska problem uppstå vid etablerandet av dyl. exportföretag. Det är då möjligt att vissa samhälleliga insatser kan behövas i form av lån eller kreditgarantier.

Förbundet vill sålunda avslutningsvis helt instämma med motionärernas syfte.

Företagareföreningarnas förbunds yttrande (21/3 1968)

En vidgad och liberaliserad nationell marknad medför bland annat ökat importtryck på den svenska marknaden och svenska företag måste kompensera detta med ökat utbud av varor utomlands.

Enligt förbundets mening är det av väsentlig betydelse för utvecklingen av landets näringsliv att speciell uppmärksamhet ägnas åt den mindre och medelstora industrins möjligheter att följa med utvecklingen mot vidgade marknader. Flertalet svenska industriföretag saknar resurser för tillräcklig bevakning av den internationella marknaden och för att i egen regi bedriva erforderliga exportaktiviteter. För att den mindre och medelstora industrin skall ha möjligheter att hävda sig synes det vara nödvändigt med ett samarbete i ökande omfattning. Ett flertal initiativ till sådant samarbete och sådan samverkan har redan tagits, varvid i flera fall företagareföreningar medverkat. Med hänsyn till den hårda internationella konkurrensen och Sveriges i förhållande till andra länder begränsade resurser måste insatser för att främja svenskt näringsliv på internationell marknad samordnas och planeras väl. Detta synes bäst ske genom ökade statliga insatser.

Stöd bör också lämnas till företagareföreningarna för regionala åtgärder av organisatorisk art i syfte att bilda regionala grupper av (bransch)-företag, som kan samverka med exportåtgärder.

De av motionärerna föreslagna åtgärderna har tyngdpunkten på åtgärder inom exportländerna. Enligt förbundets uppfattning måste sådana åtgärder kompletteras med kraftfulla åtgärder inom landet och inom företagen.

Med anledning av vad som ovan anförts får Företagareföreningarnas förbund tillstyrka att en utredning tillsättes med syfte att utreda och framlägga förslag till åtgärder för att främja exportmöjligheterna för det svenska näringslivet.

Småindustrins exportråds yttrande (15/3 1968)

Motionärerna efterlyser i sin framställning en större samordning av verksamheten hos de av statsmedel helt eller till väsentlig del finansierade organen med uppgift att verka för befrämjande av svensk export. Rådet önskar betona de åtgärder, som i olika sammanhang redan är vidtagna, för att åstadkomma en praktisk samordning av olika aktiviteter.

Rådet instämmer i motionärernas uppfattning om behovet av ökat stöd till exportfrämjande åtgärder och förordar att en kartläggning verkställs med sikte härpå. Undersökningen bör också omfatta vad som från statlig sida vidtages på detta område i våra konkurrentländer.

Svenska utlandshandelskamrarnas förenings yttrande (15/3 1968)

För närvarande är elva svenska handelskamrar verksamma i utlandet. Oavsett stadgarnas detaljerade utformning är deras syfte dels att tillvarata medlemmarnas

gemensamma intressen, dels att befrämja utvecklingen av handelsförbindelserna och andra kommersiella relationer mellan Sverige och verksamhetslandet. Kamrarna fullgör i väsentliga avseenden uppgifter som eljest skulle tillkomma den offentliga utlandsrepresentationen.

Mycket talar för att kamrarna måste förstärkas med personer med god teoretisk, kommersiell utbildning och praktisk erfarenhet från svenska företag av internationell marknadsföring.

Vissa handelskamrar har redan idag ekonomiska svårigheter och anser att de resurser de för närvarande disponerar över är otillräckliga för att de på ett tillfredsställande sätt skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Samtidigt står kamrarna inför kraven att lämna ett mer kvalificerat stöd i marknadsföringsfrågor. Vidare framförs önskemål om att kamrarnas personal skall kunna medverka i ökad utsträckning i allmän svensk kommersiell information.

Frågan om handelskamrarnas framtid bör emellertid inte betraktas som isolerad från frågan om Sveriges övriga kommersiella representation utomlands. Kamrarnas verksamhet måste på olika sätt koordineras med den övriga representationen och, vilket inte är minst viktigt, med statens och näringslivets organ i Sverige.

Av vad som framförts framgår önskvärldheten av att tillföra de svenska handelskamrarna i utlandet adekvata resurser för att dessa på rätt sätt skall kunna spela sin roll som kommersiella stödjepunkter. Föreningen har nyligen haft tillfälle att framföra dessa synpunkter till handelsdepartementet. Därvid har frågan om önskvärldheten av en utredning av handelskamrarnas problem väckts samtidigt som det understrukits att kamrarnas problem inte kan lösas isolerat utan i sitt sammanhang med utformningen av den exportfrämjande organisationen såväl ute som hemma.